

KOLOZSVÁRI

SZÍNHÁZI KÖZLÖNY

Megjelenik e lap mindennap, pénteket kivéve.

Előfizetési ár:
 Helyben a hátralévő színiidényre 2 frt. 50 kr.
 Vidékre 3 " " "
 Helyben egy óra 1 " oszt. ért.

Mindenemű hirdetések elfogad-
 tatnak: kétszer hasábozott sorért
 5 újkr., ismétléseknél 3 újkr.
 Kincstári díj minden hirdetéstől 30 újkr.

Riechellea mint dráma költő.

(vége.)

III.

A leírt együttlét után három hóval adatott elő az udvarnál a „Les Tuileries“ vigjáték. A bíbornok tündéri fényvel hozatta színre. A nézőhely közepén volt felállítva az ugynevezett banc d'auteurs Boisrobert, Rotrou, Colletet, L'Etoile és Corneille urak számára.

Attól kevés távolságra ült Dr. Renandot Théophraste, Frankhon első journalistája, a még most is létező „Gazette de France“ alapítója, ki XIII. Lajostól nyert szabadalmat az első francia hirlap kiadására, a saját, és örökösei részére.

Renaudot, mint szinte minden szerkesztő, szerette a pénzt, s bár betegét és olvasóitól volt annyi jövedelme, miből tisztességesen meg lehet élni, mégis annyira vitte pénzvágya, hogy zálogokra kölcsönözgetett, s vagyonát uzsorával szaporította.

Inkább is e tulajdonsága, mint szelleme és

élceinek beretvaele miatt volt gyűlöletes. De Renaudot, ki telőtől talpig ujságíró volt, Caligulával tartott, gondolván: „Oderint dum metuant.“ (Hadd gyűlöljenek, csak hogy féljenek). És valóban igen kevés ember volt akkor Párisban, kitől annyira félték az emberek, mint a „Gazette de France“ szerkesztőjétől. Minden színész, Mondorin kezdve az utolsó állonczig, reszketett tőle. Minden színész, az első hősnőtől az utolsó figuránsnőig meghódolt neki, vagy jobban mondva, hirlapjának. Ő szerette valamennyit, de különösen és kiválólag a kis kékszemű, hattyunyaku, bíborajku Cléffe kisasszonyt, ki büszke volt rá, hogy neki megengedettett észrevételeket tenni, midőn Renaudot ur a bírálatokat szerkesztette, s ki nem egyszer durczáskodott, ha egy vagy más vetélytársnője jobban meg volt dicserve, mint ő

A király egész udvara kíséretében tisztelte meg jelenlétével az előadást. A királyné, Ausztriai Anna, udvarhölgyei tarka koszorujától környezve, férjének jobbán ült, ennek balján pedig

Richelieu herceg foglalt helyet. Az udvarhölgyek közül leginkább De la Fayette Louise kisasszony tűnt fel, szépségének varázshatalma, de még inkább angyal tiszta ártatlanságának dűfésénye által. Már akkor, mint mondják — az igazságosnak nevezett XIII. Lajos iránta ellenállhatlan vonzalmat táplált keblében. Csaknem mellette állott a francia udvar egyik legszebb férfia, Cing Mars marquis, a testőrség kapitánya, a király kegyence, azon Cing-Mars, marquis, kinek befolyása már akkor felköltötte Richelieu irigységét. De Thou Auguste Francois, a királyi könyvtár igazgatója volt oldalánál, a híres történésznek legidősb fia. De Thou és Cing-Mars oly barátságban éltek egymással, mely a Damon és Pinthias-éra emlékeztetett. A háttérben e fényes gyülekezettel tökéletes ellentétet képezve leskelődött a mindenkiket rettegelt és gyűlölt szerzetes Joseph du Tremblay, kinek jobbján Jacques Gafferel, a híres könyvész, balján pedig Dr. Citois Ferencz ő eminentiájának első udvari orvosa volt látható. A nagy számmal egybegyűlt nézők közt, kik nem tartoztak az udvarhoz, legfeljebb volt a 23 éves Marion Delorme, Cing-Mars marquis, ennek szomorú kivégeztetése után pedig Richelieu kedvese, ennek halálával aztán a nagy Condé ágyasa. Mellette ült Mademoiselle Madeleine de Scudery, az épp oly szelleműs, mint végtelen csúf ironó, kinek arcza oly ellentétben volt a Marionéval, mint éj a nappal. Jobbra büszkén emelte fel fejét Sevigné marquisonő, a legkedvesebb levélíró a legelmésebb fecsegő, egy bájos papagály, selyemöltöny és áttört harisnyákban. Balra szerénység álarcza alatt kaczerkódott, magát kissé hátravonva, Ninon de Lenclos, Frankhonnak utóbb oly híres Aspasiája, ki mint vetélytársnője Marion Delorme, alig élt át husz tavaszt.

Hosszas várakozás után végre megkezdett az előadás. A kíváncsiság legmagasabb fokra hággott, mert az egész udvar, sőt az egész város tudta, hogy az előadandó mű tulajdonképpen szerzője a leggyűlöltebb ember Franciaországban, ki nem volt más, mint Richelieu herceg. A nézők közt egy sem volt, — a gyöngé, érzéstelen bábkirályt kivéve — ki egész figyelmét az előadásra ne fordította volna. A legfigyelmezebb azonban Renaudot Théophraste orvos volt, ki egy szót, egy betűt, egy hangot el nem szalasztott. A bibornok, ki a király mögül néha reá pillantott, az ő arczából akarta kiolvasni a hatást, mit az előadás folyama a nézőkre tett.

De a hirlapíró annyira uralkodott minden izma felett, hogy arcza a legvidorabb jeleneteknél is borzasztó komoly maradt, min ő eminenciája kegyellenül boszankodott.

Az első felvonásnak vége lett, és a nézők részéről általános kedvezéssel fogadtatott. Kovászünet után elkezdett a második, mely szinte tetszett. De már a harmadik felvonásban némi hosszadalmasságok jelentek, mik a cselszövény, folyékony menetét megzavarván, nem kevésbé rontották az első kettőnek hatását. Még vontatottabb volt a negyedik. A nézők már érezték azon kellemetlen élvezethány előzét, mit a keresellen, meztelen polgári nyelv mindenütt széles e világon e szóval szokott kifejezni: „unalom“. Az ötödik felvonásban jelenésről jelenésre fokként emelkedett e kellemetlen lélekállapot annyira, hogy ő felsége a királyné legmagasabb elhatározással ásitani méltóztatott, mely példát Cing-Mars, de Thou, s mindazok, kik nem éppen atyafiságos érzelmekkel viseltettek a herceg iránt, siettek követésre méltónak találni, s követték is oly mértékben, hogy az Richelieut csaknem kétségbeejtette. Caligula császárról beszéltek, hogy egy dührohamban ohajtotta, bár az összes római népnek egy feje volna, hogy azt egy csapással tettebe semmivé. A herceg, midőn a királyt maga mellett mély álomban, s nézősereget pedig ásitási görcsökben szenvedni látta, szinte ily dührohamban vott, és mint bohóczának Boisrobertnek másnap megvallotta, ohajtá, bár az összes hallgatóságnak egy orra volna, hogy azon, mivel vigjátéka rejtett szépségeinek illatát ki nem szagolta, százezer fricskával boszulkatta volna meg magát.

A függöny lehullt. Az előadásnak valahára vége volt. Ő felségét a királyt, ki a „legkeresztényebb“ horkolással méltóztatott az előadás szépségein elábrándozni, kénytelen volt a királyné legmagasabb elmélyedéséből felrázni. A mint Lajos, az igazságos, felébredt, oly hangos tapsal nyilvánítá Richelieu színműve feletti tetszését, hogy a jelen voltak, nehogy az illem szabályait sértsek, elkezdtek hasonlólag ásitásaik közepette tapsolni, s így az igazságos ítéletéhez a magokét csatolták.

Előadás után táncmulatság volt. A király de la Fayette kisasszonnyal, a királyné Cing-Mars marquis-val nyiták meg a vigalmat.

„Nos kisasszony, hogy tetszett kegyednek miniszerelnökünk vigjátéka?“ — kérdé XIII-dik Lajos.

„Sire — válaszolt ez — nincs bátorságom igazat mondani.“

„Mitől se tartson bájos angyal! A bibornok nincs jelen; szédülés ürügye alatt haza vitette magát, hogy ne legyen a bukás gyötrelmeinek itt is kitéve.“

„Ugy megvallom, felég, nagy szerenéselenség volna önre és Franciaországra nézve, ha a herceg nem nagyobb államférfi volna, mint költő.“

„Igaza van kisasszony, és félek, hogy a bibornok soha sem fogja nekem megbocsátani, hogy már a negyedik felvonás alatt elaludtam. De ég a tanum, én a szundikálás ellen vitézül küzdöttem, de általa legyőzöttem; s hogy még most is nem alszom, csupán a királyné barátságának köszönhetem, ki Morpheus karjaiból kirántani sziveskedett.“

„Eh bien, marquis, mit szól ön a vigjátékhoz? — kérdi Ausztriai Anna csinos tánczosától.“

„Madame“ — mond Cing-Mars — „én oly szörnyű unalmasnak és élvezhetlennek találom a darabot, mint magát a színt.“

„Halkemből orvosot marquis.“

„Holnap korán reggel meglátogatom Renaudot orvost.“

„Miért?“

„Kérni őt, hogy ez unalmasság netovábbját, legközelebbi lapjában kíméletlenül ledorongolja.“

„S miként hiszi ez embert annyira felbátoríthatni?“

„Van talizmánom.“

„És az?“

„Erszényem felség!“

„Kérem önt kedves Cing-Mars, legyen óvatos, mert ha a bibornok csak sejtendi, hogy ön biztatta fel-e Renaudot-t arra, hogy színművét megtámadja, úgy önt még férjem hatalma sem védheti meg haragjától.“

IV.

A megbukott vigjáték első előadása után öt nappal igen csipős bírálat jelent meg, mi Riechelieut annyira felbőszíté, hogy míúden titka hü biztosához, Joseph atyához így szólt:

„Tudod-e Józseph, ki a haszontalan bírálat szerzője?“

„Ki? ki?“ — kérdé a haragtól lángoló szerzetes.

„Nem más, mint a király kegyence! nem más mint e nyomorult Cing-Mars!“

„S miből gyanítja ezt eminentiád?“

„Bizonyos vagyok benne. Az előadás utáni reggelen egyik kémem a marquis kocsiját, e könnyen vesztegelhető firkász háza előtt látta.“

„Ugy világos!“

„E vakmerő Cing-Mars halálos ellenem! de boszut állok.“

„Előbb vagy utóbb, de buknia kell!“

„Amen!“ — mond kezeit keresztberakva a jámbor pater.

V.

A bibornok szavát szokta tartani.

Az érdeklött előadás után hét évvel, 1642 évi szeptember 12-kén Frankhon Orestes és Py-lades-e, Henri Coeffier marquis de Cing-Mars és François Auguste de Thou nyílt téren Lyonban, mint hazaárulók lefejeztettek.

A bibornok csak néhány hóval élte túl ellenét, még azon év december 4-kén, 58 éves korában meghalt.

Tizenegy évvel később, 1653-ik év october 25-én halt meg Frankhon első journalistája, Doctor Théophraste Renaudot; de az általa alapított „Gazette de France“ mai napig él, 189-ben tartja 224-ik születésünnepét. A teremtésny túlélte teremvőjét!

Németből közli: Paulai H.

Szerkesztői posta.

— Báró A. K.-hoz M.-Vásároslyre. A megrendelés késő érkezvén, alább a teljes számú példányok elfogytak.

— T. T. asszonyhoz. Színe néhány példány Mányava Károlyjak lapunkat a fentebb irt ok miatt; valamint a déési casinonak is.

— Mária című beszélyt V. ur sílvességéből birjuk, s mint történeli zamatot közölni fogjuk.

— T. verseiben sem cadentia, sem költőiség, prosodiát pedig T. ur aligha tanult valaha. Tessék verseit haza vinni.

Érkeztek:

- ³/₁₂ Báró Györfü Lajos, Haranglábról.
Móga Demeter, cs. k. ker. törv. tan. Dézsről.
Heinz Lipót, cs. k. kerületi segéd, Tordáról.
Hankovits György, földbirtokos, Szamosújvárról.
Kósa József, földbirtokos, Köblösről.
Bágya Gábor, földbirtokos, Károlyfejérvárról.
Györfü I. G., kereskedői ügyvivő, N. Bányáról.
Lászlófi Bogdán, kereskedő, Dézsről.

Elutaztak:

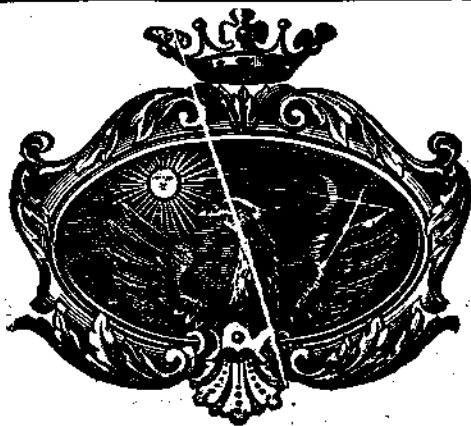
- ³/₁₂ Gróf Vas Adám, Szebenbe.
Báró Wesselényi József, Hadadra.
Végh László, földbirtokos, Monostora.
Fekete Simon, földbirtokos, Csernekre.
Veres János, földbirtokos, Tordára.

Tóth Soma ur, a pesti nemzeti színháztól, mint vendég.

2-dik bérlet

8-dik szám.

NEMZETI

SZÍNHÁZ.

Felsőbb

engedélyvel.

Kolozsvártt, ma, Hétfőn, december 5-kén, 1859.

A fennálló országos színi választmány pártfogása és HAVI MIHÁLY igazgatása alatti
dalszintársaság által

Tóth Soma ur első felleptéül adatik :

A vén bakancsos és fia a huszár.

Vig népszimű 3 felvonásban, dalokkal. Irta Szigeti József, zenéjét szerzette Bognár Ignác.

S z e m é l y z e t :

Veres, korcsmáros	Simonyi.	Pista, kis bojtár	Turcsányi Lajos
Ilon	Fellinusznó.	1-ső } paraszt	Alajos.
Friczi } gyermekei	Tóth Soma ur.	2-ik } paraszt	Gerecs.
Hangos, kántor	Albisi.	3-ik } paraszt	Szabó Mózsai.
Lidi, leánya	Sch. Minka.	4-ik } paraszt	Tóthfalusi.
Sugár Mihály, vén bakancsos	Vadász.	1-ső } parasztnő	Bokornó.
Laczi, fia	Tar.	2-ik } parasztnő	Pataki Róza.
Talléros, huszár káplár	Bartha.	Előljáró	Szilassi.
Huszár őrmester	Felix.		

Huszárok. — Ujczok. — Nép.

Toth soma ur, a fennjelelt szerepben a t. cz. közönség kegyébe ajánlja magát.

Polákovicsné, Gyulai, Komáromi betegek.

**Helyek ára : Zártszék 70 kr. Földszint 42 kr. Altiszti jegy 21 kr.
Karzat 18 kr. osztr. ért.**

Kezdeté fél 7 órakor, vége 9 után.

AZ EV. REF. FÖTANODA KÖNYVNYOMDAJA. (Belső farkasuteza 74 sz.)